Wniosek nr 1/2026

Konwentu Wójtów Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 26 października 2026 r., przyjęty w trybie obiegowym,
w sprawie dofinansowania realizacji obowiązków gmin w zakresie transportu i opieki nad dziećmi i uczniami z niepełnosprawnościami oraz zwrotu rodzicom kosztów przewozu

Konwent Wójtów Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego postuluje wypracowanie systemowych zasad wsparcia finansowego dla gmin ponoszących koszty realizacji obowiązków określonych w art. 32 ust. 6 i art. 39 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe, zarówno przez organizację transportu i opieki, jak i zwrot rodzicom kosztów przewozu na zasadach określonych w art. 39a tej ustawy. Wsparcie powinno obejmować wszystkie dowozy wynikające z tych przepisów, bez ograniczenia do specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz szkół prowadzących oddziały integracyjne.

Zgodnie z art. 32 ust. 6, art. 39 ust. 4 oraz art. 39a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, gminy są zobowiązane do zapewnienia bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu określonym kategoriom dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami, a obowiązek ten realizują poprzez organizację transportu we własnym zakresie albo zwrot rodzicom kosztów przewozu na zasadach określonych w ustawie.

Realizacja tego zadania wiąże się z istotnymi i powtarzalnymi wydatkami, obejmującymi między innymi koszty zakupu usług przewozowych, eksploatacji pojazdów, paliwa, wynagrodzeń kierowców i opiekunów, zwrotu rodzicom kosztów przewozu, a w uzasadnionych przypadkach również zapewnienia pojazdów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W gminach wiejskich obciążenie to jest szczególnie odczuwalne ze względu na rozproszone osadnictwo, duże odległości pomiędzy miejscem zamieszkania ucznia a placówką oraz konieczność organizowania indywidualnych tras przewozu.

Przedszkola, szkoły i ośrodki, do których gmina zapewnia dowóz w wykonaniu ustawowego obowiązku, umożliwiają dzieciom i uczniom korzystanie z kształcenia i wsparcia dostosowanego do ich potrzeb. Mechanizm dofinansowania powinien uwzględniać cały ustawowy zakres tego obowiązku, niezależnie od rodzaju placówki. Z uwagi na stan zdrowia, rodzaj niepełnosprawności oraz konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i opieki, część uczniów nie ma możliwości korzystania z regularnych połączeń transportu zbiorowego, a ich dowóz wymaga zorganizowania odrębnej usługi transportowej.

W takich przypadkach ustawowe ulgi na przejazdy środkami publicznego transportu zbiorowego nie stanowią rozwiązania odpowiadającego rzeczywistym potrzebom. Nie rekompensują bowiem kosztów ponoszonych przez gminę na zorganizowanie specjalistycznego przewozu, w którym nie występuje zakup biletu uprawniającego do zastosowania ulgi.

Jednocześnie zadania związane z dowozem uczniów nie są objęte odrębnym, wyodrębnionym mechanizmem finansowania, który zapewniałby samorządom środki adekwatne do rzeczywistych kosztów realizacji tego obowiązku. W konsekwencji znaczna część wydatków obciąża budżety gmin, niezależnie od liczby dowożonych uczniów, odległości od placówki czy stopnia skomplikowania organizacji przewozu.

Sytuacja ta uzasadnia potrzebę wypracowania rozwiązań zapewniających bardziej sprawiedliwy podział kosztów pomiędzy budżet państwa a jednostki samorządu terytorialnego. Nie chodzi przy tym o ograniczenie odpowiedzialności gmin za realizację obowiązków wynikających z prawa oświatowego, lecz o stworzenie stabilnych warunków finansowych umożliwiających ich prawidłowe wykonywanie. W ocenie Konwentu

zasadne jest opracowanie jednolitych w skali kraju zasad wsparcia, uwzględniających w szczególności liczbę dowożonych uczniów, długość tras, częstotliwość przewozów, konieczność zapewnienia opieki oraz wymagania dotyczące dostosowania pojazdów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wsparcie powinno obejmować rzeczywiste, uzasadnione koszty realizacji zadania i być dostępne na przejrzystych zasadach dla wszystkich gmin spełniających określone kryteria. Wypracowanie systemowego mechanizmu dofinansowania przyczyni się do zapewnienia równego dostępu do edukacji uczniom z niepełnosprawnościami, ograniczenia nadmiernego obciążenia budżetów samorządowych oraz zwiększenia stabilności finansowania zadań oświatowych.

Dofinansowanie powinno obejmować bieżące koszty realizacji przewozów oraz zwroty rodzicom, a nie wyłącznie zakup pojazdów. Środki powinny mieć charakter dodatkowy i nie pomniejszać pozostałego finansowania zadań oświatowych. Mechanizm powinien uwzględniać zmiany kosztów świadczenia usług, w szczególności paliwa i wynagrodzeń. Ewentualnemu rozszerzeniu ustawowych obowiązków dowozowych powinno towarzyszyć zapewnienie odpowiedniego finansowania.

Kierunek postulowanych zmian pozostaje zbieżny z wystąpieniem Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z 27 marca 2026 r. dotyczącym wzrostu kosztów transportu oraz potrzeby systemowego wsparcia gmin. Wystąpienie to dotyczy transportu szerzej, nie wyłącznie przewozu dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami.

Mając na uwadze powyższe, Konwent Wójtów Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego wnosi o podjęcie prac nad opracowaniem i wdrożeniem rozwiązań prawnych oraz finansowych umożliwiających wsparcie gmin w pokrywaniu kosztów realizacji obowiązków określonych w art. 32 ust. 6 i art. 39 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe, zarówno przez organizację transportu i opieki, jak i zwrot rodzicom kosztów przewozu na zasadach określonych w art. 39a tej ustawy.

Przewodniczący Konwentu
/-/ Jacek Brygman
Wójt Gminy Cekcyn

Signature Not Verified
Dokument podpisany przez Jacek Brygman; GMINA CEKCYN
Data: 2026.11.03 12:34:08 CET

Otrzymują:

1. Minister Edukacji Narodowej – Pani Barbara Nowacka
2. Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Pani Małgorzata Lorek
3. Minister Finansów – Pan Andrzej Domański
4. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
5. Wójtowie i Burmistrzowie Gmin Województwa Kujawsko-Pomorskiego